

Doktori (Ph.D.) értekezés tézisei

Hidrogénfejlesztés nemesfémekkel módosított felületű TiO₂ fotokatalizátorok alkalmazásával

Kmetykó Ákos

Témavezetők: **Dr. Dombi András** (egyetemi tanár)
SZTE Környeztkémiai Kutatócsoport

Dr. Mogyorósi Károly (tudományos munkatárs)
SZTE Környeztkémiai Kutatócsoport

Környezettudományi Doktori Iskola

**Szegedi Tudományegyetem
Természettudományi és Informatikai Kar
Környeztkémiai Kutatócsoport**

Szeged

2014

1. Bevezetés és célkitűzések

A szennyvizekben előforduló számos szerves vegyület részleges vagy teljes lebontására megoldást jelenthetnek a TiO_2 félvezető fotokatalizátorokkal végzett nagyhatékonyságú oxidációs folyamatok. Környezetvédelmi és gazdasági szempontból is előnyös lehet, ha a szennyvizek fotokatalitikus ártalmatlanítását összekapcsoljuk egyidejű H_2 fejlesztéssel. További előnyt jelent, ha mindezt a természetes napsugárzás (4-5% UV és ~40% VIS komponens) segítségével lehet megvalósítani. A gerjesztéshez és a fotokatalitikus folyamatok lejátszódásához a TiO_2 tiltott sáv energiájával megegyező vagy nagyobb energiájú fotonokra van szükség. Ezen fotonok hullámhossza a közeli UV-tartományba esik, ezért fontos az olyan katalizátorok felkutatása, amelyek képesek a látható fény tartományába eső fotonok hasznosítására is. A TiO_2 kristályszerkezetének módosításával, illetve a katalizátor felületére leválasztott nemesfém (pl. Pt, Au, Ru vagy Rh) nanorészecskékkel a besugárzott fény hasznosítása hatékonyabbá tehető, valamint a hidrogénleválás túlfeszültsége is alacsonyabb, így a folyamat lejátszódása elősegíthető.

A TiO_2 -dal történő fotokatalitikus H_2 fejlődést számos tényező befolyásolhatja: a katalizátor felületére leválasztott nemesfémek anyagi minősége, a nanorészecskék mérete, a TiO_2 alapkatalizátor részecskemérete, kristálmódosulata, a lebontandó szerves vegyület anyagi minősége, a hőmérséklet, és az alkalmazott fényforrás spektrális összetétele a fontosabbak. Igen sok paraméter optimalizálására van szükség ahhoz, hogy hatékony legyen a folyamat, ezentúl tanulmányozni szükséges a befolyásoló paraméterek egymásra hatását is.

Kutatásaim során megvizsgáltam az *Aeroxide P25* és a *Kronos vlp7000* TiO_2 fotokatalizátorok alkalmazhatóságát H_2 fejlesztésre. A katalizátorok felületére Au, illetve Pt nanorészecskéket választottam le és UV megvilágítás mellett feltérképeztem a nemesfémek hatását a fotokatalitikus folyamatokra vonatkozóan. Célom volt olyan kémiai redukciós, illetve fotoredukciós módszerek kidolgozása, amelyekkel effektíven, kis költséggel és egyszerű módon szabályozható a leválasztott nemesfém nanorészecskék mérete és eloszlása a katalizátor felületén. A kísérleti eredmények összevetésével meghatároztam a folyamat során optimális nemesfém-részecskeméretet, valamint tanulmányoztam a hidrogénfejlődés sebességének időbeli változását.

Célom volt továbbá, hogy számos, a kereskedelmi forgalomban is kapható TiO_2 katalizátor összehasonlításával felkutassam a 400 nm hullámhosszúság feletti fotonokkal is effektíven gerjeszthető, valamint látható (VIS) megvilágítás mellett H_2 előállításra is jó hatékonysággal alkalmazható katalizátorokat. Ezen fotokatalizátor felületére nemesfém nanorészecskék önmagukban történő, illetve kombinált leválasztásával felderítettem a legnagyobb H_2 fejlődési értékeket biztosító katalizátort. A reakciókörülmények közül a szerves segédreagens anyagi minőségének és a reakció hőmérsékletének hatását jártam körbe.

2. Módszerek

2.1. A fotokatalitikus aktivitások jellemzéséhez használt reaktor

A fotokatalizátorok aktivitásának jellemzésére az 1 g/l töménységű katalizátor-szuszpenziót Pyrex üvegből készült saját tervezésű reaktorba töltöttem. Az állandó 25 °C-os hőmérsékletet UV megvilágítás esetén desztillált víz, látható fényű megvilágítás esetén pedig az UV sugárzást kiszűrő 1 M töménységű NaNO₂ oldat keringetése biztosította. A kísérletek során képződő gázelegyet a többnyire 50 ml/perc sebességgel a reaktor aljára bevezetett N₂ gáz átbuborékolásával, tefloncsövön keresztül vezettem *Hewlett Packard 5890 Type II* típusú gázkromatográfba, amely 5 Å átmérőjű molekulaszita oszloppal, 2 ml-es mintaadagoló hurokkal és hővezetőképességi (TCD) detektorral volt felszerelve. A kísérletek alatt a megvilágításhoz 10 db, egyenként 15 W elektromos teljesítményű fénycsövet (*LightTech*) használtam, amelyek kívülről vették körbe a reaktort. UV besugárzás esetén a lámpák által emittált fény maximuma $\lambda_{\max} = 365$ nm, míg VIS lámpák esetén $\lambda_{\max} = 425$ nm hullámhosszúságnál volt.

2.2. Teljes szerves széntartalom (TOC) meghatározása

A reakcióközeggől vett szuszpenziótartalmú mintákat centrifugálás és szűrés nélkül injektáltam az *Analytik Jena multi N/C 3100* típusú készülék mintaadagolójába. A mérések során az oldatfázisban és a TiO₂ felületén megkötődött szerves széntartalmat így együttesen határoztam meg.

2.3. Nagyhatékonyságú folyadékkromatográfia (HPLC)

A fotokatalitikus kísérletek során az elbomlatlan szerves segédanyag analitikai elemzésére egy *Merck Hitachi L-4250 UV-VIS* detektorral felszerelt nagyhatékonyságú folyadékkromatográfot használtam. A lebegő részecskéktől megtisztított mintákat manuális adagolással juttattam a *GROM Resin ZH* típusú kromatográfias oszlopra, amely 8 µm-es szemcseátmérőjű töltetet tartalmazott. A detektálás 210 nm-es hullámhosszon történt. Az elválasztáshoz eluensként 19,3 mM koncentrációjú kénsavoldatot használtam.

2.4. Induktív csatolású plazma atomemissziós spektrometria (ICP)

A katalizátorok felületéről a fotokatalitikus reakciók során esetlegesen leváló nemesfémrészecskék, illetve a kioldódó platina együttes koncentrációjának meghatározását ICP-MS módszerrel végeztem (*Agilent Model 7700x*). A kalibrálás ¹⁹⁵Pt ICP-standard oldat (*Certipur, Merck*) különböző hígításaival történt.

2.5. Fajlagos felület meghatározása a Brunauer-Emmett-Teller-elmélet szerint (BET)

A katalizátorok fajlagos felületének meghatározását BET módszerrel, nitrogénadszorpció alapján vizsgáltam 77 K hőmérsékleten *Micromeritics Gemini Type 2375* mérőberendezéssel.

2.6. Spektrofotometria

Az előállított nemesfém-szolok UV-VIS abszorpciós spektrumának felvételéhez egy *Agilent 8453* típusú diódasoros spektrofotométert használtam. A mérések 1 cm-es kvarc küvettában történtek, a háttérrel pedig *Millipore MilliQ* ultratiszta víz szolgáltatotta.

2.7. Diffúziós reflexiós spektroszkópia (DRS)

A katalizátor porok UV-VIS ($\lambda = 300-800$ nm) reflexiós spektrumainak vizsgálatához egy *ILV-724* integrációs egységgel felszerelt *JASCO-V650* spektrofotométert alkalmaztam. A lehetséges elektronátmenetek megállapításához a $dR/d\lambda$ változást ábrázoltam a λ függvényében, ahol R a reflektancia és λ a hullámhosszúság.

2.8. Transzmissziós elektronmikroszkópia (TEM)

A TiO_2 katalizátorszemcsék, illetve a nemesfém nanorészecskék méretének és felületi eloszlásának tanulmányozásához egy 200 kV gyorsítófeszültséggel rendelkező *Fei Tecnai G2 20 Xtwin* típusú elektronmikroszkóppal készítettem TEM felvételeket.

2.9. Röntgendiffrakció (XRD)

Az Au nanorészecskék átlagos méretének megállapítását az aranyra jellemző $2\theta = 38,2^\circ$ visszaverődési szögnél mérhető röntgendiffrakciós csúcs adatai alapján számoltam. A porminták XRD vizsgálataihoz egy *Rigaku* diffraktométert használtam. A sugárforrásra jellemző adatok a következők: $\text{CuK}_\alpha = 0,15406$ nm, feszültség: 30 kV, áramerősség: 15 mA.

2.10. Energia diszperzív spektrometria (EDX)

A TiO_2 felületére leválasztott nemesfém részecskék mennyiségének meghatározásához egy *Hitachi S-4700 Type II* pásztázó elektronmikroszkóphoz csatlakoztatott *Röntec QX2-EDS* típusú spektrométert alkalmaztam.

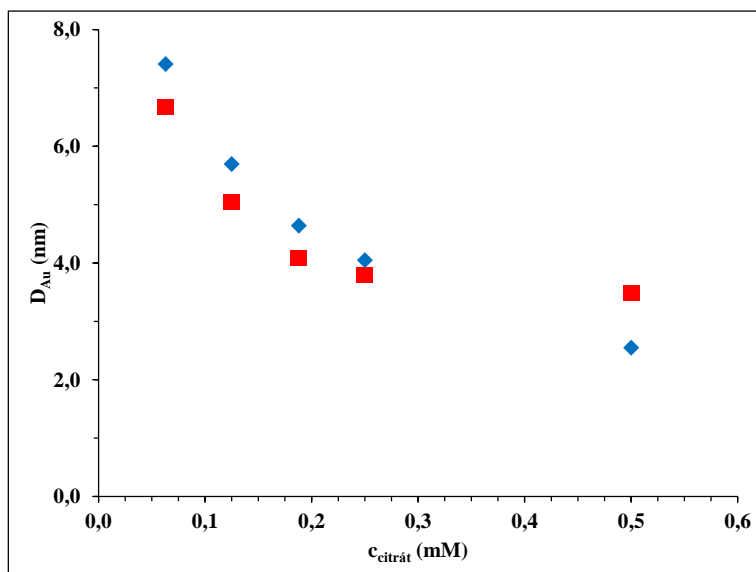
2.11. Röntgen fotoelektron spektroszkópia (XPS)

Annak tisztázásához, hogy a TiO_2 felületén a leválasztott nemesfémek elemi állapotban vannak-e röntgen fotoelektron spektroszkópiás módszert alkalmaztam. A *Specs Phoibos 150 MCD* típusú műszer monokromatizált Al $\text{K}\alpha$ sugárforrást tartalmazott (1486,69 eV; 14 kV; 20 mA).

3. Tézisek

I. Au nanorészecskék TiO₂ fotokatalizátorok felületére kémiai redukcióval történő leválasztásakor a képződő nemesfémrészecskék mérete finoman szabályozható a szintézis során a trinátrium-citrát koncentrációjának változtatásával, azonos aranytartalom mellett. Fotokatalitikus hidrogénfejlődés szempontjából a ~6 nm átlagos átmérővel rendelkező Au részecskék jelenléte az optimális [1].

Az Au nanorészecskék TiO₂ felületére történő leválasztásakor kétféle szintézismódszert alkalmaztam: az arany redukciója a TiO₂ szuszpenziójában *in situ* ment végbe (KRIS), vagy a kiredukált arany szollal impregnáltam a TiO₂-ot (KRSIM). Mindkét módszer esetén a redukációs eljárás során jelen lévő trinátrium-citrát stabilizálószer koncentrációja határozta meg a képződő Au részecskék átlagos méretét. A stabilizálószer koncentrációt $5,00 \times 10^{-4}$ M és $0,63 \times 10^{-4}$ M között öt lépcsőben változtatva 2-8 nm-es átmérőjű részecskék képződését tapasztaltam (**1. ábra**). A citrát koncentráció növekedésével az átlagos Au részecskeméret csökkent, méretük pedig egy szűk intervallumon belül változott.

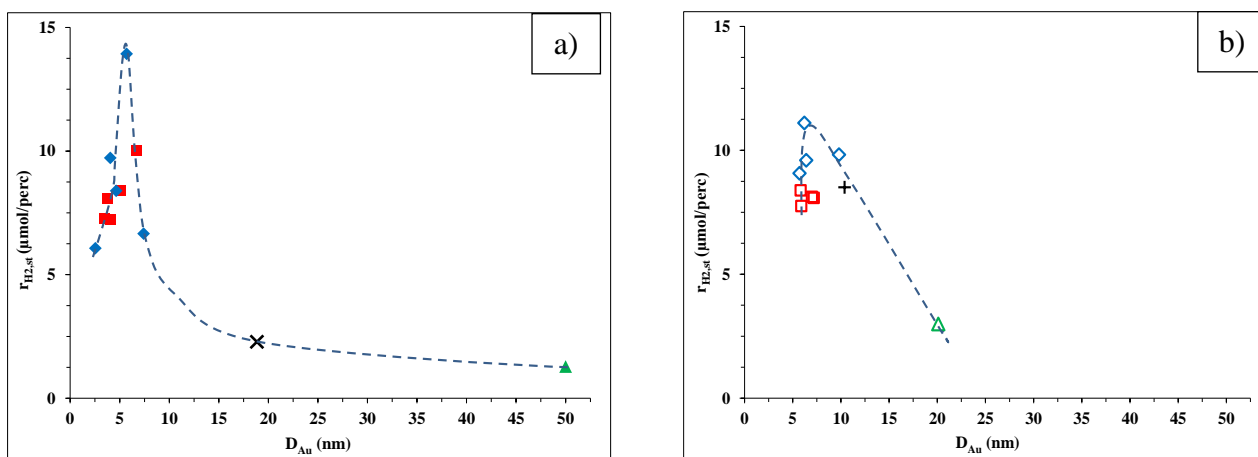
1. ábra

A képződött nanorészecskék átlagos mérete az arany nanorészecskék redukciója során alkalmazott citrát koncentráció függvényében

(◆ Au-TiO₂(P25)-KRIS, ■ Au-TiO₂(P25)-KRSIM)

Az Au-TiO₂ katalizátorok aranytartalma EDX mérések alapján jól egyezett az elméleti 1 m/m%-os értékkel, ezáltal egy fotokatalitikus kísérletsorozaton belül a képződött hidrogén mennyiségére vonatkozó különbségek a katalizátorok felületén lévő Au nanorészecskék méretére vezethetők vissza. Mind az *Aeroxide P25*, mind pedig a *Kronos vlp7000* alapkatalizátor esetén a

felületre leválasztott $D_{Au} \approx 6$ nm átmérőjű arany nanorészecskékkel érhető el a legnagyobb fotokatalitikus hidrogénfejlődés oxálsav segédvegyület 50 mM kiindulási koncentrációjú oldatából, UV megvilágítás hatására (2. ábra). Az ennél kisebb Au nanoszigetek fémes karakterének csökkenése miatt a töltésátmenet hatékonysága lecsökkenhet, és ezzel együtt a redox folyamatok is kisebb valószínűséggel játszódnak le [2-3]. A túl nagy részecskék jelenléte pedig azonos aranytartalom mellett a potenciálisan aktív helyek számának csökkenése révén okoz jelentősen kisebb hidrogénfejlesztő képességet.

2. ábra

Az átlagos hidrogénfejlődési értékek és a TiO_2 -ra leválasztott arany nanorészecskék átlagos átmérője közötti összefüggés a) *Aeroxide P25* alapkatalizátoron (◆ KRIS; ■ KRSIM; × FRTC; ▲ FROS), valamint b) *Kronos vlp7000* alapkatalizátoron (◇ KRIS; □ KRSIM; + FRTC; △ FROS)

II. Az általam alkalmazott szintézismódszerek közül a TiO_2 jelenlétében *in situ* végbemenő kémia redukció eredményezett ideális Au részecskeeloszlást a katalizátorokon. Arany szol TiO_2 -hoz való hozzákeverése során kevésbé egyenletes az Au nanorészecskék felületi jelenléte, ami alacsonyabb fotokatalitikus hidrogénfejlesztő hatékonysághoz vezet [1].

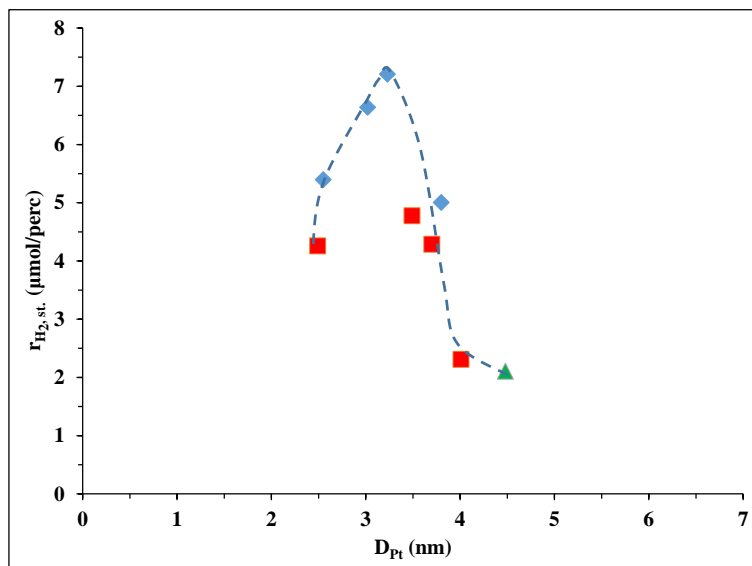
A TEM felvételek elemzése alapján az *Aeroxide P25*-re leválasztott Au nanorészecskék a TiO_2 szemcséken eltérő eloszlást mutattak attól függően, hogy az adott katalizátor KRIS vagy KRSIM módszerrel készült. A TiO_2 jelenlétében végbemenő redukció azt eredményezte, hogy az Au részecskék közel egyenletes eloszlásban váltak le a TiO_2 felületére. Ezzel szemben, ha a redukciós folyamat után kialakult arany szolt kevertem a TiO_2 szuszpenzióhoz, a katalizátor felszínén nagyobb csoportokban kötődtek meg a nemesfém részecskék, valamint számos TiO_2 szemcsén egyáltalán nem volt jelen arany. Mindez befolyásolta a fotokatalitikusan képződött H_2 mennyiségét. A KRIS módszerrel készült minták alkalmazásával az optimális mérettartományban nagyobb hidrogénfejlődési sebességek érhetőek el.

III. Arannyal módosított felületű *Aeroxide P25* és *Kronos vlp7000* típusú TiO_2 alapkatalizátorok alkalmazásakor a fotokatalitikus hidrogénfejlesztés szempontjából a nagymértékben eltérő fajlagos felület nincs hatással a képződő H_2 mennyiségére. A fotokatalitikus reakció sebességét elsősorban a felületen megkötődött oxálsav mennyisége, illetve a leválasztott Au nanorészecskék mérete határozza meg [1].

A fotokatalitikus H_2 fejlődés tanulmányozása során csupán kis aktivitásbeli különbség mutatkozott a közel azonos méretű Au nanorészecskéket tartalmazó *Aeroxide P25* és a *Kronos vlp7000* alapkatalizátorokkal készült minták között. Ezzel szemben a kétfajta TiO_2 katalizátor fajlagos felülete nagyban eltér egymástól: $50,0 \text{ m}^2/\text{g}$ *Aeroxide P25* és $296,5 \text{ m}^2/\text{g}$ *Kronos vlp7000* esetén. A BET fajlagos felületre vonatkozó mérések igazolták, hogy a titán-dioxidra leválasztott $1 \text{ m/m}\%$ arany nem befolyásolja számottevően a katalizátorok ezen tulajdonságát (Au- $\text{TiO}_2(\text{P25})$: $48,7 \text{ m}^2/\text{g}$; Au- $\text{TiO}_2(\text{VLP7000})$: $266,3 \text{ m}^2/\text{g}$). Az oxálsav adszorpciójára vonatkozó mérések kimutatták, hogy a *Kronos vlp7000* alapú katalizátor alkalmazása a közel hatszoros fajlagos felület ellenére is mindössze csekély mértékű adszorpciós többletet eredményezett az *Aeroxide P25*-höz képest, ami magyarázatul szolgálhat a fotokatalitikus hidrogénfejlődés mértékében tapasztalt kis különbségekre. Az oxálsav disszociatív adszorpcióval kötődik a TiO_2 felületéhez [4] és elsősorban az elektronhiányos „lyukakkal” való reakcióban oxidálódik [5], ezáltal az oxálsav megkötődött mennyisége sebesség meghatározó tényező a fotokatalitikus redox folyamatokban. Ugyanakkor a nagy fajlagos felület ellenére a *Kronos vlp7000* közel azonos mértékben tartalmaz az *Aeroxide P25*-höz képest olyan adszorpciós felületi helyeket, amelyek képesek oxálsav molekulákat megkötöni.

IV. Pt nanorészecskékkel felületmódosított TiO_2 fotokatalizátorok hidrogénfejlesztő képességét jelentősen befolyásolja a katalizátor felületén lévő Pt részecskék átlagos mérete. Az optimális katalitikus aktivitás az *in situ* kémiai redukcióval előállított $\sim 3,2 \text{ nm}$ átlagméretű Pt jelenléte mellett érhető el *Aeroxide P25* titán-dioxidon. [6]

$1 \text{ m/m}\%$ platinával módosított felületű *Aeroxide P25* alapú TiO_2 katalizátorokat állítottam elő. A platina részecskék mérete finoman szabályozható volt a redukció során jelen lévő trinátrium-citrát koncentrációjának megválasztásával. A legnagyobb mértékű hidrogénfejlődés oxálsav segédkomponens oldatában, UV megvilágítás mellett $\sim 3,2 \text{ nm}$ átlagos átmérőjű platina részecskék felületi jelenléte esetén érhető el. Az ettől kisebb, illetve nagyobb Pt nanoszigetek jelenléte a katalizátoron kedvezőtlen és jelentős aktivitásbeli csökkenést eredményez (3. ábra).

3. ábra

50 mM kiindulási koncentrációjú oxálsav modellvegyület jelenlétében mért stacionárius ($t_{\text{megvilágítás}} > 50$ perc) hidrogénfejlődési értékek a Pt nanorészecskék átlagos méretének függvényében

◆ KRIS; ■ KRSIM és ▲ FROS szintézissel előállított Pt-TiO₂(P25) katalizátorok alkalmazásával

V. Pt-TiO₂ jelenlétében oxálsavoldatból történő fotokatalitikus hidrogénfejlesztés során a kezdeti és a megvilágítás későbbi szakaszában tapasztalt H₂ képződési sebességek közti igen jelentős eltérést az okozza, hogy a kísérlet korai szakaszában a Pt nanorészecskékben folyamatosan megkötődő (beoldódó) hidrogén által létrehozott hidrogén-elektródnak változik a redoxpotenciálja. Nagyobb vivőgáz áramlási sebesség mellett a hidrogén oldódása a Pt nanorészecskékben korlátozottabb, így a hidrogénleválás túlfeszültsége hosszabb ideig maradhat az optimális tartományban [6].

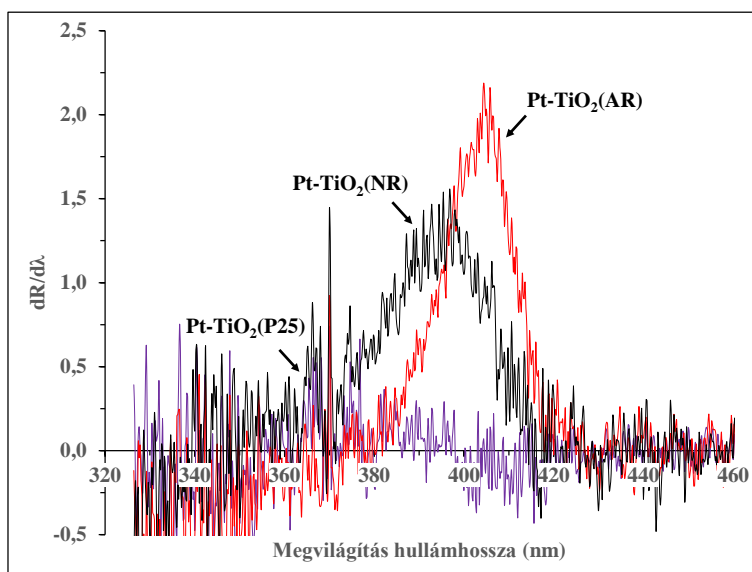
A Pt-TiO₂ katalizátorok alkalmazása során a megvilágítás kezdeti 50 perces szakaszán nagymértékű csökkenés következik be a hidrogénfejlődés sebességében. A jelenség okainak tanulmányozása során megállapítottam, hogy UV megvilágítás hatására nem változik meg számottevően a platinarészecskék átlagos mérete és méreteloszlása, valamint ICP mérésekkel bizonyítottam, hogy a platina TiO₂ felületéről történő leválása és kioldódása együttesen is elhanyagolható mértékű. Megnövelt öblítőgáz áramlási sebesség (138 ml/perc) mellett viszont a hidrogénfejlődési görbén elnyújtott maximumot tapasztaltam, míg a kis sebességű (25 ml/perc) N₂ áramoltatás a kezdeti hidrogénfejlődési maximum teljes eltűnését eredményezte a vizsgált időintervallumban. A kísérlet későbbi szakaszaiban ($t > 50$ perc) mért stacionárius hidrogénfejlődési értékek viszont azonosnak adódtak. A jelenség magyarázatául szolgálhat, hogy a megvilágítás korai

szakaszában a hidrogénképződési reakciót a hidrogén platinában történő oldódása által létrehozott hidrogén-elektrod redoxpotenciálja szabályozza elektrokémiailag [7]. Magasabb vivőgáz áramlási sebesség mellett a hidrogén oldódása a Pt nanorészecskékben korlátozottabb, így a hidrogénleválás túlfeszültsége hosszabb ideig maradhat optimális, míg alacsony N₂ áram esetén a rendszerben az egyensúlyi redoxpotenciál jóval hamarabb kialakulhat.

VI. Látható tartományú (VIS) megvilágítás mellett kiemelkedő fotokatalitikus aktivitást az 1 m/m% nemesfémfelületmódosított Aldrich rutil titán-dioxiddal sikerült elérni (az általam használt hat kereskedelmi forgalomban is kapható TiO₂ fotokatalizátor közül). A leválasztott nemesfémek anyagi minőségére vonatkozóan a fotokatalitikus hidrogénfejlődés sebessége ezen az alapkatalizátoron a Pt > Rh > Ru > Au sorrend szerint változik. A reakcióhőmérséklet 80 °C-ig történő emelésével nagymértékben megnő a képződő H₂ mennyisége [8].

Látható fényű ($\lambda > 400$ nm; $\lambda_{\max} = 425$ nm) megvilágítást alkalmazva az 1 m/m % platinával módosított TiO₂ katalizátorok közül csak azok alkalmazhatók jó eredménnyel fotokatalitikus hidrogénfejlesztésre, amelyek anatóz mellett, illetve helyett rutil kristályfázist is tartalmaznak. Emellett a 400 nm hullámhosszú feletti fotonokkal történő gerjeszthetőség szempontjából fontos szerepe van a TiO₂ szemcseméretének. A DRS spektrumok elemzése alapján a *Nanomaterials* cég által gyártott 100%-ban rutil TiO₂ katalizátorral jelentősen kisebb fényelnyelés mutatkozott a látható fény hullámhossztartományában, mint *Aldrich* rutil esetén (**4. ábra**). Mindez a katalizátorok hidrogénfejlesztő képességében több, mint 2,5-szeres eltérést eredményezett oxálsav segédvegyület jelenlétében.

4. ábra

A platinával felületmódosított rutil tartalmú TiO₂ fotokatalizátorok gerjeszthetősége a besugárzott fotonok hullámhossza szerint, DRS mérés alapján

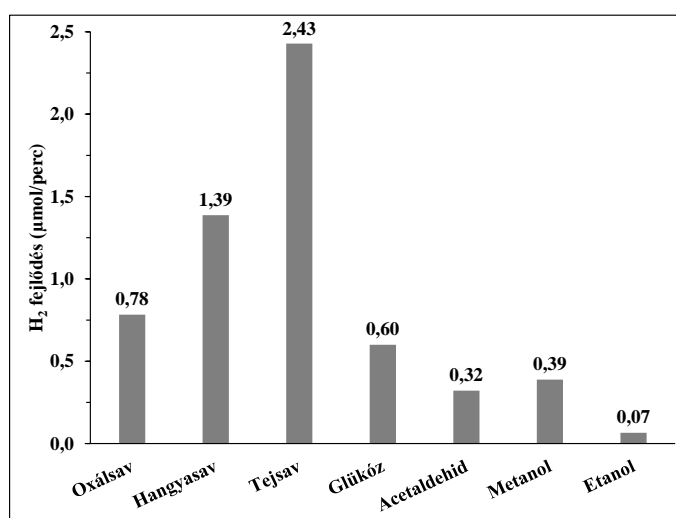
A jelenség magyarázatául szolgálhat, hogy az *Aldrich rutil* 315 nm-es átlagos részecskeméretével szemben a mindössze 30 nm-es szemcsemérettel rendelkező *Nanomaterials rutil* mint félvezető gerjeszthetőségének küszöbértéke a rövidebb hullámhosszak felé tolódik el [9].

Az *Aldrich rutil* titán-dioxiddal arany, platina, ródium, illetve ruténium 1 m/m%-os felületi jelenléte esetén a Pt módosított katalizátor alkalmazásával érhető el a legnagyobb hidrogénképződés, az Au-TiO₂(AR) katalizátorhoz képest az aktivitáskülönbség több, mint háromszoros.

A Pt-TiO₂(AR) katalizátort oxálsav jelenlétében és megnövelt reakcióhőmérsékleten megvilágítva jelentős mértékben emelkedik a képződő hidrogén mennyisége. A gyakorlatban akár a napfény energiájának kis felületegységre történő fókuszálásával, környezetbarát módon is elérhető lehet a katalizátor-szuszpenzió hőmérsékletének növelése.

VII. A platínával módosított *Aldrich rutil* TiO₂ alkalmazása során a savas karakterű szerves segédvegyületek jelenléte eredményezi a legnagyobb fotokatalitikus hidrogénfejlődési értékeket [8].

A platínával módosított *Aldrich rutil* katalizátor megvilágítása során felszabaduló hidrogén gáz mennyiségét a reakcióközegben jelenlévő segédvegyület anyagi minősége is befolyásolja. Különböző egyszerű szerves vegyületek (oxálsav, tejsav, hangyasav, metanol, etanol, glükóz és acetaldehid) oldataiban jelentős mértékű fotokatalitikus H₂ felszabadulás elsősorban karbonsavak jelenlétében tapasztalható (5. ábra).

5. ábra

Különböző szerves modellvegyületek jelenlétében tapasztalt átlagos hidrogénfejlődési sebességek Pt-TiO₂(AR) fotokatalizátorral VIS megvilágítás mellett

A karbonsavak disszociációjuk révén jobban kötődnek a TiO₂ felületi –OH csoportjaihoz, ezáltal a TiO₂ felszínén kötött szabadgyökökkel és az elektronhiányos „lyukakkal” történő reakciók valószínűsége is megnő.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Á. Kmetykó, K. Mogyorósi, P. Pusztai, T. Radu, Z. Kónya, A. Dombi, K. Hernádi, *Materials*, in press (2014).
- [2] F.-W. Chang, H.-Y. Yu, L. Selva Roselin, H.-C. Yang, *Appl. Catal.*, A 290 (2005) 138-147.
- [3] L. Fan, N. Ichikuni, S. Shimazu, T. Uematsu, *Appl. Catal.*, A 246 (2003) 87-95.
- [4] F. Roncaroli, M. A. Blesa, *J. Colloid Interface Sci.* 356 (2011) 227-233.
- [5] J.-M. Herrmann, *Catal. Today* 53 (1999) 115-129.
- [6] Á. Kmetykó, K. Mogyorósi, V. Gerse, Z. Kónya, P. Pusztai, A. Dombi, K. Hernádi, *Materials*, in press(2014).
- [7] L. De Luca, A. Donato, S. Santangelo, G. Faggio, G. Messina, N. Donato, G. Neri, *Int. J. Hydrogen Energy* 37 (2012) 1842-1851.
- [8] Á. Kmetykó, Á. Szániel, A. Dombi, K. Hernádi, Under preparation (2014).
- [9] A. Khare, A. W. Wills, L. M. Ammerman, D. J. Norris, E. S. Aydil, *Chemical Communications* 47 (2011) 11721-11723.

TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG (MTMT azonosító: 10038162)

Megjelent / megjelenő publikációk:	4 (Össz. impakt faktor: 9,861)
Hivatkozások száma:	26 (Független: 21)
Konferencia részvételek:	
Előadóként:	8
Társszerzőként:	5
Posztterek száma:	7
Könyvfejezetek száma:	6

Megjelent / megjelenő közlemények:

K. Mogyorósi, Á. Kmetykó, N. Czirbus, G. Veréb, P. Sipos, A. Dombi

Comparison of the substrate dependent performance of Pt-, Au- and Ag-doped TiO₂ photocatalysts in H₂-production and in decomposition of various organics
Reaction Kinetics and Catalysis Letters (2009) 98:215-225

Hivatkozások: 16 (12)   Impakt faktor: 0,557

Á. Kmetykó, K. Mogyorósi, P. Pusztai, T. Radu, Z. Kónya, A. Dombi, K. Hernádi

Photocatalytic H₂ evolution using different commercial TiO₂ catalysts deposited with finely size-tailored Au nanoparticles: critical dependence on Au particle size
Materials 7/8, (2014) in press

Impakt faktor: 2,947

Á. Kmetykó, K. Mogyorósi, V. Gerse, Z. Kónya, P. Pusztai, A. Dombi, K. Hernádi

Photocatalytic H₂ production using Pt-TiO₂ in the presence of oxalic acid: influence of the noble metal size and the carrier gas flow rate
Materials 7/8, (2014) in press

Impakt faktor: 2,947

G. Veréb, Z. Ambrus, Zs. Pap, Á. Kmetykó, A. Dombi, V. Danciu, A. Cheesman, K. Mogyorósi

Comparative study on UV and visible light sensitive bare and doped titanium dioxide photocatalysts for the decomposition of environmental pollutants in water
Applied Catalysis A: General (2012) 417-418:26-36

Hivatkozások: 10 (9)   Impakt faktor: 3,410

A doktori disszertáció témájához kapcsolódó, publikálás alatt lévő közlemény:

Á. Kmetykó, Á. Szániel, A. Dombi, K. Hernádi

Enhanced photocatalytic H₂ generation on noble metal modified TiO₂ catalysts excited with visible light irradiation
to be submitted to Reaction Kinetics and Catalysis Letters

Könyvfejezetek:

K. Mogyorósi, Á. Kmetykó, N. Czirbus, P. Sipos, A. Dombi

Comparison of the substrate dependent performance of Pt-, Au- and Ag-doped TiO₂ photocatalysts in H₂-production and in decomposition of various organics

Dunaújvárosi Főiskola Kiadó (2009) ISSN 1586-8567

Szabó E., Veréb G., Kmetykó Á., Mogyorósi K., Dombi A.

Szerves szennyezők eltávolítása ipari és termálvizekből adszorpciós módszerekkel

Dunaújvárosi Főiskola Kiadó (2009) ISSN 1586-8567

Veréb G., Ambrus Z., Pap Zs., Kmetykó Á., Dombi A., Mogyorósi K.

Vízkezelés kerámiapapíron rögzített titán-dioxid fotokatalizátorokkal

Konferencia kiadvány

IX. Környezetvédelmi és Analitikai Technológiai Konferencia, Sopron (2009)

ISBN 978-963-9970-00-7

Szabó E., Veréb G., Kmetykó Á., Mogyorósi K., Dombi A.

Szerves szennyezők eltávolítása ipari és termálvizekből adszorpciós módszerekkel

Vizek szerves szennyezőinek eltávolítása nagyhatékonyságú oxidációs módszerekkel

Könyv, InnoGeo, ISBN 978-963-06-9621-0

K. Hernádi, A. Dombi, G. Veréb, Zs. Pap, Á. Kmetykó, H. E. Nager, K. Mogyorósi

Nanotechnology for water purification - Chapter 7: Photocatalytic water treatment with TiO₂ nanoparticles

Könyvfejezet, Brown Walker Press, Boca Raton, Florida, USA (2012), edited by Tania Dey

ISBN-10: 1-61233-619-1

Kmetykó Á., Dombi A., Mogyorósi K.

A geotermikus energia fenntartható hasznosítása

Comparison of different sized Au nanoparticles deposited TiO₂ photocatalysts for H₂ production

Könyvfejezet, InnoGeo Kft., Szeged (2012)

ISBN 978-963-89689-0-6

Konferencia előadások mint előadó:

Kmetykó Á., Mogyorósi K., Sipos P.

Hidrogénfejlesztés és szerves vegyületek lebontása nemesfémekkel módosított TiO₂ fotokatalizátorokon

XXIX. OTDK Kémiai és Vegyipari Szekció, Debrecen, 2009.04.06-08.

Mogyorósi K., Kmetykó Á., Czirbus N., Veréb G., Sipos P., Dombi A.

Hidrogénfejlesztés és szerves vegyületek lebontása nemesfémekkel módosított TiO₂ fotokatalizátorokon

A Magyar Tudomány Hete konferenciasorozat, Dunaújváros, 2009.11.09-13.

Kmetykó Á., Mogyorósi K., Sipos P.

Hidrogénfejlesztés és szerves vegyületek lebontása nemesfémekkel módosított TiO₂ fotokatalizátorokon

XII. Országos Felsőoktatási Környezettudományi Diákkonferencia, Sopron, 2010.04.06-07.

Á. Kmetykó, K. Mogyorósi, A. Dombi, P. Sipos

Comparison of the substrate dependent performance of Pt-, Au- and Ag-deposited TiO₂ photocatalysts in H₂-production and in decomposition of various organics

3rd International Conference on Semiconductor Photochemistry, Glasgow, UK, 2010.04.12-16.

Kmetykó Á., Gerse V., Mogyorósi K., Dombi A.

Nemesfémekkel módosított TiO₂ alapú fotokatalizátorok alkalmazása oxálsav mineralizációjára

Tudomány Hete Konferencia, Dunaújvárosi Főiskola, 2010.11.08-12.

Kmetykó Á., Mogyorósi K., Dombi A.

Különböző méretű arany nanorészecskékkel módosított TiO₂ fotokatalizátorok vizsgálata és alkalmazása hidrogénfejlesztésre

X. Környezetvédelmi Analitikai és Technológiai Konferencia, Sümeg, 2011.10.05-07.

Kmetykó Á., Szániel Á., Mogyorósi K., Dombi A., Hernádi K.

Fotokatalitikus H₂ fejlesztés a látható fény hullámhossz-tartományában gerjesztett nemesfémekkel módosított TiO₂ katalizátorok alkalmazásával

Nemzetközi Vegyészkonferencia, Nagybánya, Románia, 2013.11.21-24.

Kmetykó Á., Dombi A., Hernádi K.

Photocatalytic H₂ production on noble metal-modified TiO₂ catalyts excited with visible light irradiation

I. Innovation in Science - Doctoral Student Conference, Szeged, 2014.05.02-03.

Egyéb konferencia előadások mint társszerző:

K. Mogyorósi, G. Veréb, Z. Ambrus, Zs. Pap, Á. Kmetykó, A. Dombi

Comparative study on different synthesis pathways for obtaining UV and visible light active bare and doped titanium dioxide photocatalysts

3rd International Conference on Semiconductor Photochemistry, Glasgow, UK, 2010.04.12-16.

Dombi A., Kmetykó Á., Mogyorósi K., Pap Zs., Vajda K., Veréb G.

Titán-dioxid nanorészecskék fotokatalitikus alkalmazása vízkezelési eljárásokban

X. Környezetvédelmi Analitikai és Technológiai Konferencia, Sümeg, 2011.10.05-07.

G. Veréb, Zs. Pap, Á. Kmetykó K. Vajda, K. Hernádi, A. Dombi, K. Mogyorósi, M. Ihos, D. Botau, F. Manea

Different photocatalytic approaches for water purification with suspended and fixed titanium dioxide particles

Workshop on "Optimization of Cost Effective and Environmentally Friendly Procedures for Treatment of Regional Water Resources", Szeged, 2011.12.01-02.

Dombi A., Arany E., Illés E., Farkas J., Karácsonyi É., Kmetykó Á., Pap Zs., Szabó E., Vajda K., Veréb G., Alapi T., Schrantz K., Hernádi K., Takács E., Wojnárovits L.
Nagyhatékonyságú oxidációs eljárások biológiai és kémiai szennyezők eltávolítására
I. Környezetkémiai Szimpózium, Mátraháza, 2012.10.11-12.

Karácsonyi É., Kmetykó Á., Dombi A., Mogyorósi K., Baia L., Danciu V., Pap Zs.
Nemesfémekkel módosított titan-dioxid és volfrám-trioxid nanokompozitok előállítása és fotokatalitikus hidrogénfejlesztő képessége
I. Környezetkémiai Szimpózium, Mátraháza, 2012.10.11-12.

Tudományos poszterek:

Á. Kmetykó, P. Sipos, A. Dombi, K. Mogyorósi
Comparison of the substrate dependent performance of Pt-, Au- and Ag-deposited TiO₂ photocatalysts in H₂-production and in decomposition of various organics
3rd International Conference on Semiconductor Photochemistry, Glasgow, UK, 2010.04.12-16.

G. Veréb, L. Manczinger, A. Gácsi, Zs. Pap, Á. Kmetykó, A. Dombi and K. Mogyorósi
Water purification and disinfection on UV and visible light irradiated doped titanium dioxide photocatalysts immobilized on ceramic papers
3rd International Conference on Semiconductor Photochemistry, Glasgow, UK, 2010.04.12-16.

Á. Kmetykó, A. Dombi and K. Mogyorósi
Comparison of different sized Au nanoparticles deposited TiO₂ photocatalysts for H₂ production
12th International Conference on Environmental Science and Technology, Rhodes, Greece, 2011.09.08-10.

K. Mogyorósi, Á. Kmetykó, V. Gerse, K. Hernádi, A. Dombi
Hydrogen production with TiO₂ photocatalysts modified by Pt nanoparticles in different sizes
The Energy and Materials Research Conference, Malaga, Spain, 2012.06.20-22.

Zs. Pap, É. Karácsonyi, A. Dombi, V. Danciu, K. Mogyorósi, L. C. Pop, V. Cosoveanu, A. Vulpoi, L. Baia, Á. Kmetykó
Noble metal deposited TiO₂/WO₃ composite photocatalysts for hydrogen production: the role of the localization of the gold or platinum nanoparticles
The Energy and Materials Research Conference, Malaga, Spain, 2012.06.20-22.

Á. Kmetykó, K. Mogyorósi, V. Gerse, K. Hernádi, A. Dombi
Hydrogen production with Au or Pt modified TiO₂ photocatalysts as a function of noble metal nanoparticle size
5th Szeged International Workshop on Advances in Nanoscience (SIWAN5), Szeged, 2012. 10.24-27.

Á. Kmetykó, Á. Szániel, K. Mogyorósi, A. Dombi, K. Hernádi
Visible light driven photocatalytic H₂ production using noble metal modified TiO₂
4th International Conference on Semiconductor Photochemistry, Prague, Czech Republic, 2013.06.23-27.